Evropský parlament
2024-2029

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

2024/2019DEC

21.2.2025

STANOVISKO

Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví

pro Výbor pro rozpočtovou kontrolu

o udělení absolutoria za plnění souhrnného rozpočtu Evropské unie na rozpočtový rok 2023, oddíl III – Komise, výkonné agentury a devátý, desátý a jedenáctý Evropský rozvojový fond
(2024/2019(DEC))

Zpravodajka: Lina Gálvez

PA_NonLegDec

STANOVISKO

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví vyzývá Výbor pro rozpočtovou kontrolu jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil:

A. vzhledem k tomu, že genderová rovnost a odstraňování nerovností jsou jednou ze základních hodnot Unie zakotvených v článku 2 Smlouvy o Evropské unii; vzhledem k tomu, že rovnost žen a mužů je jednou ze základních hodnot Unie a že Unie je odhodlána podporovat rovnost žen a mužů ve všech svých činnostech, tak jak je uvedeno v článku 8 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), čímž stanoví princip genderového mainstreamingu a genderového rozpočtování, a v Listině základních práv Evropské unie;

B. vzhledem k tomu, že Evropská komise posílila svůj závazek ve prospěch Unie rovnosti, který se projevil ve sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů, jímž se v souladu s článkem 8 Smlouvy o fungování Evropské unie zahajuje strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025;

C. vzhledem k tomu, že akční plán digitálního vzdělávání na období 2021–2027 bude konkrétně usilovat o větší zapojení žen do digitálních a STEM studijních oborů a pracovních míst, a to i coby podnikatelek; vzhledem k tomu, že budoucí mechanismy financování by měly toto větší zapojení žen a dívek usnadnit;

D. vzhledem k tomu, že podle Evropské sítě pro předcházení trestné činnosti cíle programu Daphne odpovídaly a stále odpovídají potřebám, z nichž vycházejí, tj. chránit děti, mladé lidi a ženy před násilím a předcházet mu;

E. vzhledem k tomu, že ve způsobu, jakým Unie podporuje rovnost v různých politikách, právních předpisech a finančních mechanismech, dosud existuje prostor pro zlepšení; vzhledem k tomu, že Evropský parlament opakovaně žádal Komisi, aby prosazovala a uplatňovala genderový mainstreaming, včetně genderového rozpočtování a posuzování dopadů na genderovou rovnost napříč všemi politikami Unie;

F. vzhledem k tomu, že genderová rovnost v Unii byla negativně ovlivněna důsledky odporu proti genderové rovnosti a právům žen, zejména v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví a práv v několika členských státech; vzhledem k tomu, že ochrana a podpora sexuálního a reprodukčního zdraví a práv jsou zásadní pro dosažení plné genderové rovnosti a pro zajištění autonomie žen nad jejich vlastním tělem; vzhledem k tomu, že antigenderová a protipotratová hnutí jsou v Evropě stále hlasitější a vlivnější; vzhledem k tomu, že jsou dobře financována a organizována a že v budoucnu budou na práva žen pravděpodobně vyvíjet ještě větší tlak; vzhledem k tomu, že ženy neúměrně postihují i další probíhající krize, jako je klimatická krize, ozbrojené konflikty a rostoucí životní náklady; vzhledem k tomu, že tyto faktory dále prohlubují nerovnosti a brání pokroku na cestě k genderové rovnosti;

G. vzhledem k tomu, že Listina základních práv Evropské unie zakotvuje nejen genderovou rovnost, ale také chrání lidskou důstojnost a zakazuje všechny formy diskriminace, včetně diskriminace na základě sexuální orientace a genderové identity;

1. vyjadřuje vážné znepokojení nad tím, že se rozpočet Unie nedostatečně zaměřuje na ochranu žen a dívek před všemi druhy násilí; vyjadřuje politování nad tím, že chybí rozčleněné údaje o genderově podmíněném násilí, a naléhavě vyzývá k řádnému a rychlému provedení článku 44 směrnice o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí.[1]; žádá Komisi a členské státy, aby prozkoumaly, zda je možné shromážděné údaje rozšířit a zlepšit, zejména s cílem zabránit opakovaným nebo předvídatelným trestným činům, a to co nejdříve a v každém případě v rámci všech nových právních předpisů a přezkumů; naléhavě žádá, aby byla povinně vypracovávána posouzení dopadů zaměřená na ochranu před násilím, s cílem monitorovat účinnost opatření v relevantních legislativních aktech;

2. zdůrazňuje, že hledisko genderové rovnosti by mělo být začleňováno a zajišťováno ve všech oblastech politiky, zejména s ohledem na to, že současná klimatická, energetická a sociální krize a odmítavý postoj k genderové rovnosti a právům žen, zejména sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům, má na genderovou rovnost četné dopady; proto opět připomíná svou výzvu, aby bylo genderové rozpočtování uplatňováno ve všech fázích rozpočtového procesu;

3. zdůrazňuje, že vzhledem k pronásledování, kterému jsou vystaveny LGTBIQA+ osoby, je nutné vyčlenit dostatečný rozpočet na opatření proti LGTBIQA+ fobii, jako jsou telefonní linky pro poradenství a pozornost;

4. bere na vědomí, že Unie se hlásí k genderovému mainstreamingu a že je zapotřebí se více zaměřovat na problematiku násilí na ženách a dívkách v EU, a to i prostřednictvím informačních kampaní; připomíná, že každá třetí žena v EU zažije během svého života genderově podmíněné násilí, včetně fyzického, sexuálního a psychického násilí nebo vyhrožování násilím[2]; zdůrazňuje, že znásilnění zůstává jedním z nejrozšířenějších případů porušování lidských práv a že je třeba urychleně vypracovat společnou definici znásilnění na základě chybějícího souhlasu se společnými minimálními sankcemi ve vnitrostátním právu; opakuje, že každý pohlavní styk bez souhlasu musí být v každém členském státě EU klasifikován jako znásilnění;

5. opakuje, že sexuální a reprodukční zdraví a práva jsou základními lidskými právy a jejich realizace je základním aspektem lidské důstojnosti a předpokladem dosažení genderové rovnosti; vyzývá k výraznému evropskému úsilí o ochranu našich základních hodnot, jako jsou rovná práva na tělesnou autonomii a přístup k sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům, včetně bezpečného a legálního umělého přerušení těhotenství; zdůrazňuje, že je třeba navýšit rozpočtové prostředky na podporu všeobecného dodržování sexuálního a reprodukčního zdraví a práv a přístupu k nim, včetně přístupu k bezplatnému, bezpečnému a legálnímu umělému přerušení těhotenství a dalším základním službám reprodukčního zdraví;

6. vítá vývoj a provádění metodiky genderového rozpočtování; připomíná, že je třeba dále rozvíjet a zdokonalovat jeho uplatňování; vyzývá k lepšímu shromažďování, vykazování a vyhodnocování srovnatelných, genderově rozčleněných údajů v rámci všech příslušných politik EU; naléhavě vyzývá Komisi, aby tuto otázku považovala za

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385
[2] https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/eu-gender_based_violence_survey_key_results.pdf

prioritu;

7. je znepokojen rostoucími finančními riziky, která přináší ruská útočná válka proti Ukrajině, a jejich dopadem na ženy; uvědomuje si zranitelné postavení žen v oblastech válek a konfliktů a připomíná, že je třeba upřednostňovat politiky na ochranu dětí, žen a rodin, zejména při poskytování pomoci v konfliktních situacích a přístupu ke zdravotnickým službám včetně nouzové antikoncepce, testování na pohlavně přenosné infekce, postexpoziční profylaxe a přístupu k bezpečné a legální potratové péči; odsuzuje genderově podmíněné násilí v souvislosti s konflikty, včetně sexuálního násilí a znásilňování používaného jako válečná zbraň; vyzývá k ochraně a podpoře žen, včetně prevence obchodování s lidmi a sexuálního vykořisťování, zejména při poskytování pomoci v konfliktních situacích a přístupu ke zdravotnickým službám, včetně přístupu k bezpečnému a legálnímu umělému přerušení těhotenství;

8. připomíná, že účast na trhu práce je u žen a mužů se zdravotním postižením výrazně nižší než u osob bez zdravotního postižení; vyzývá k přijetí vhodných opatření k řešení tohoto problému;

9. vyjadřuje podporu iniciativě OSN Sportlight a jejímu cíli ukončit násilí páchané na ženách a dívkách a řešit potřeby zranitelných skupin, jako jsou oběti škodlivých tradičních zvyklostí typu mrzačení ženských pohlavních orgánů nebo dětských sňatků, a zdůrazňuje, že je třeba, aby tato opatření zahrnovala ochranu LBTIQA+ žen; žádá Komisi, aby přestala financovat hnutí v Unii i mimo ni, která přispívají k útlaku žen ve všech jeho formách, včetně kampaní proti základním právům, jako jsou práva žen a sexuální a reprodukční zdraví a práva; naléhavě vyzývá Komisi a členské státy, aby posílily osvětové kampaně proti genderově podmíněnému násilí a diskriminaci, a to výslovně včetně vzdělávacích aktivit zaměřených na boj proti LGBTIQA+ fobii a na podporu sexuálního a reprodukčního zdraví a práv; vyzývá ke komplexním a věkově přiměřeným programům sexuální výchovy, které podporují genderovou rovnost, souhlas a respekt k rozmanitosti ve všech členských státech;

10. žádá, aby rozpočet EU lépe zajišťoval ženy, které mají v současné době omezené možnosti komunikace s ostatními a rozvoje kompetencí, například prostřednictvím mentorských programů nebo profesních sítí ze všech odvětví evropského hospodářství;

11. připomíná, že v souladu s čl. 11 odst. 2 SEU udržují orgány EU otevřený, transparentní a pravidelný dialog s organizacemi občanské společnosti a reprezentativními sdruženími, a v této souvislosti zejména zdůrazňuje, že úspěch ve strukturálním financování je předpokladem pro zajištění účasti veřejnosti, bez něhož by nebylo možné, aby občané prostřednictvím svých reprezentativních sdružení vyjadřovali svůj názor na úrovni EU, udržovali pravidelný dialog s orgány EU, který přispívá k demokratické účasti na tvorbě politik, otevřený a obsáhlý dialog zajišťující zohledňování různorodosti názorů a zájmů s rovným přístupem k veřejným zájmům ve srovnání s komerčními zájmy, vykonávali kontrolní úlohu při provádění politik a právních předpisů EU, včetně využívání fondů EU, nebo působili jako kontrolní mechanismus právního státu; připomíná závazek Komise uvedený v jejích politických pokynech, že posílí svou spolupráci s organizacemi občanské společnosti, které mají odborné zkušenosti a důležitou úlohu při obraně specifických společenských témat a lidských práv, což znamená, že by Komise sice neměla nevládním organizacím

nařizovat, aby prováděly určité činnosti nebo podporovaly konkrétní postoje či politiky, ale i nadále je zásadní, aby se organizace občanské společnosti mohly prostřednictvím finančních prostředků EU zapojovat do „otevřeného, transparentního a pravidelného dialogu s orgány EU“, jak je zakotveno v článku 11 SEU, a to prostřednictvím činností, jako je prosazování zájmů, demonstrace nebo soudní žaloby, a tyto činnosti by měly být i nadále způsobilé v rámci příslušných programů financování a měly by na ně být k dispozici dostatečné účelové finanční prostředky;

12. zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby se všechny finanční prostředky EU dostaly k příjemcům, pro které jsou určeny, a zabezpečit, aby žádné finanční prostředky EU nebyly přidělovány nebo spojovány s jakoukoli příčinou nebo formou terorismu, což by mělo katastrofální důsledky pro ženy a dívky;

13. požaduje stabilní rámec financování, který zajistí efektivitu a udržitelnost programu Daphne na ochranu žen a děti před násilím; chválí účinnost programu Daphne, například působivé výstupy a dopady v porovnání se skromnými přidělenými prostředky; zdůrazňuje, že je důležité vyčlenit na iniciativu Daphne zvláštní rozpočtovou položku, aby se zlepšila viditelnost, transparentnost a odpovědnost při distribuci finančních prostředků, zejména prostřednictvím opatření, jejichž cílem je bojovat proti všem formám a úrovním genderově podmíněného násilí páchaného na ženách a dívkách a domácího násilí a poskytovat řádnou podporu obětem; uznává, že cílem programu Daphne je chránit děti, mladé lidi a ženy před všemi druhy násilí a obchodováním s lidmi a dosáhnout vysoké úrovně ochrany zdraví, dobrých životních podmínek a sociální soudržnosti; vyzývá proto EU, aby tento program považovala v rámci rozpočtu EU za prioritu;

14. požaduje vytvoření zvláštního programu v rámci financování Daphne, který by se zabýval násilím páchaným na LGBTIQA+ ženách, včetně poskytování bezpečných přístřeší, přístupu k podpůrným službám přizpůsobeným jejich potřebám a ochrany jejich práv na sexuální a reprodukční zdraví.

PŘÍLOHA: SUBJEKTY NEBO OSOBY, OD NICHŽ ZPRAVODAJKA OBDRŽELA PODNĚTY

Zpravodajka prohlašuje na svou výhradní odpovědnost, že neobdržela žádný podnět od subjektu nebo osoby, které musí být uvedeny v této příloze v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu.

INFORMACE O PŘIJETÍ VÝBOREM POSKYTUJÍCÍM STANOVISKO

Datum přijetí	18.2.2025
Výsledek konečného hlasování	+: 27 –: 10 0: 1
Členové přítomní při konečném hlasování	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kountoura, Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Elena Donazzan, Loucas Fourlas, Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Poslanci uvedení v čl. 216 odst. 7 jednacího řádu přítomní při konečném hlasování	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreou

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ
VE VÝBORU POSKYTUJÍCÍM STANOVISKO

27	+
PPE	Loucas Fourlas, Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreou, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kountoura, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Význam zkratek:
+ : pro
- : proti
0 : zdrželi se